

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

I henhold til adresseliste

Deres ref

Vår ref
201000029- /ING

Dato

Søknad fra Kragerø kommune om delvis fritak fra reglene om havnekapital, jf. havne- og farvannsloven (hfl.) § 50 – høring

Kragerø kommune har søkt om delvis fritak fra reglene om havnekapital, jf. hfl. § 50. Det følger av hfl. § 50 tredje ledd at berørte organisasjoner og etater skal høres før det treffes et vedtak om fritak.

Vedlagt oversendes høringsnotat med departementets foreløpige vurdering av søknaden. Departementet ber om eventuelle merknader innen **9. desember 2011**.

Merknader kan sendes pr. e-post til postmottak@fkd.dep.no. Dette brevet med vedlegg er også lagt ut på departementets hjemmeside: www.fkd.dep.no.

Med hilsen

Petter Meier
avdelingsdirektør

Ine Grundt
seniorrådgiver

Vedlegg: Adresseliste
Høringsnotat med vedlegg

Kopi: Kragerø kommune, Postboks 128, 3791 Kragerø
Kystverkets hovedkontor, Postboks 1502, 6025 Ålesund

Adresseliste

Statens vegvesen Region sør, Postboks 723 Stoa, 4808 ARENDAL

Jernbaneverket, Postboks 4350, 2308 HAMAR

Kystverket, Postboks 1502, 6025 ÅLESUND

KS Bedrift, Postboks 1378 Vika, 0114 OSLO

**Norsk Havneforening, Postboks 1022 Sentrum, 0104 OSLO, evt.
dag.sem@hav.oslo.kommune.no**

Fraktesfartøyenes rederiforening, Boks 2020 Nordnes, 5817 BERGEN

Rederienes Landsforening, Postboks 5201 Majorstuen, 0302 OSLO

Norges Fiskarlag, Postboks 1233 Sluppen, 7462 TRONDHEIM

Logistikk- og Transportindustriens Landsforening, Pb 5489 Majorstuen, 0305 OSLO

Grenland Havn IKS, Postboks 20, 3991 BREVIK

Arendal Havn, 4810 EYDEHAVN

Valberg pukkverk, 3770 KRAGERØ

Georg Tveit AS, Postboks 29, 3791 KRAGERØ

Eramet Norway Porsgrunn AS, Postboks 82, 3901 PORSGRUNN

Vafos AS, Kragerøveien 698, 3770 KRAGERØ

Esset AS, Kragerøveien 518, 3770 KRAGERØ

Høringsnotat: Søknad fra Kragerø kommune om delvis fritak fra reglene om havnekapital, jf. havne- og farvannsloven § 50

I INNLEDNING

Havne- og farvannsloven (hfl.) 17. april 2009 nr. 19 kapittel 7 inneholder bestemmelser om at havnekapitalen skal holdes adskilt fra kommunens øvrige økonomi. Dette er en videreføring av de tidligere reglene om havnekassen. Kravet om en adskilt økonomi i havnene gjelder for alle havner som hadde en havnekasse da den nye loven trådte i kraft.

Lovens § 50 åpner for at en kommune med en havn, som ikke er trafikknutepunkt med vesentlig betydning utenfor kommunen, kan søke departementet om fritak fra reglene om havnekapital. Ved vurderingen skal det legges vekt på transporthensyn og nærings- og miljømessige konsekvenser. En fritaksordning basert på søknader fra kommunene vil medføre en gradvis tilpasning av den infrastrukturen som staten bør rette sine ressurser og oppmerksomhet mot.

Ved et eventuelt fritak skal det som hovedregel stilles vilkår om bruk av havnekapitalen til havnevirksomhet, om deltakelse i interkommunalt havnesamarbeid eller om bruk av havnekapitalen til andre formål som fremmer sjøtransport. I særlige tilfeller kan departementet gi tillatelse til at hele eller deler av havnekapitalen brukes til allmenntilgode formål. Det følger av hfl. § 50 tredje ledd at departementet skal høre berørte organisasjoner og etater før det treffes et vedtak om fritak.

II SØKNADEN FRA KRAGERØ KOMMUNE - BAKGRUNN

Kommunen søkte først om tillatelse til å benytte deler av havnekapitalen (ca. kr. 20 millioner) til andre formål enn havnevirksomhet, nærmere bestemt til kjøp av 49 % av aksjene i Tangen Næringshavn AS, jf. hfl. § 48, tredje ledd. Kommunen fikk avslag på denne søknaden gjennom departementets vedtak 22. desember 2010.

Kragerø kommune har i brev 16. mai 2011 søkt om delvis fritak fra reglene om havnekapital, jf. hfl. § 50. Søknaden følger vedlagt. Søknaden fra Kragerø kommune har vært til forberedende behandling i Kystverket.

III DEPARTEMENTETS FORELØPIGE VURDERING

a) Grunnlaget for å innvilge et fritak

Etter en foreløpig vurdering legger departementet til grunn at Kragerø havn ikke er å anse som et trafikknutepunkt med vesentlig betydning utenfor kommunen, og havnen omfattes således av bestemmelsen i hfl. § 50. Det er lagt vekt på at Kragerø havn er en lokalhavn med infrastruktur og tjenester som i all hovedsak er knyttet til lokaltrafikk med små passasjerferjer og taxibåter, fritidsbåtbruk og store sesongvariasjoner.

Det skal videre legges vekt på transporthensyn og nærings- og miljømessige konsekvenser i vurderingen av om det skal innvilges et fritak. Det fremgår av forarbeidene til loven at det i tillegg kan legges vekt på overordnede samfunnmessige hensyn.

Etter en foreløpig vurdering kan ikke departementet se at en nedskalering av havnevirksomheten i Kragerø vil ha betydning for sjøtransporten eller lokalt/regionalt næringsliv. Kragerø havn er ikke definert som en havn av særlig transportmessig betydning i regionale eller nasjonale transportplaner, og det legges derfor til grunn at en reduksjon av havnetjenestene i Kragerø ikke vil få betydning for fremtidige intermodale transportløsninger.

b) Vilkår for bruk av havnekapitalen ved et eventuelt fritak

Som nevnt ovenfor skal det ved et eventuelt fritak som hovedregel stilles vilkår om bruk av havnekapitalen til havnevirksomhet, deltakelse i interkommunalt havnesamarbeid eller til andre formål som fremmer sjøtransport. I særlige tilfeller kan det gis tillatelse til at hele eller deler av havnekapitalen brukes til allmennyttige formål.

I søknaden har Kragerø kommune redegjort nærmere for planene knyttet til disponering av havnekapitalen ved et eventuelt fritak. Kommunen ønsker å investere inntil kr. 20 millioner i Tangen Næringshavn AS, noe som vil tilsvare en eierandel i selskapet på 49 %. Kragerø Utvikling AS vil sitte med den resterende eierandelen på 51 %. Departementet har tidligere vurdert at kommunens kjøp av aksjer i dette selskapet ikke er å anse som havnevirksomhet i havne- og farvannslovens forstand. Departementet legger videre til grunn at det ikke er aktuelt for Kragerø kommune å delta i et interkommunalt havnesamarbeid. Spørsmålet blir om det skal fastsettes vilkår om bruk av midlene til "andre formål som fremmer sjøtransporten". Dette kan for eksempel dreie seg om investering i nabokommunens havneanlegg for å få til en bedre arealutnyttelse, mer konsentrerte godsstrømmer og et styrket havnetilbud.

I søknaden fremgår det at Kragerø kommune opprettholder et havnetilbud, men at kommunen ønsker å omdisponere deler av havnekapitalen. Et vilkår om å investere i nabokommunens havneanlegg synes derfor heller ikke formålstjenlig.

Det kan i særlige tilfeller gis tillatelse til fritak med vilkår om at midlene skal benyttes til allmennyttige formål. Forarbeidene inneholder ikke nærmere retningslinjer for hva som er å anse som et særlig tilfelle, men det fremgår at det bare unntaksvis kan være aktuelt å tillate at midlene disponeres for allmennyttige formål. Departementet legger til grunn at selv om det gis delvis fritak fra reglene om havnekapital vil det opprettholdes et havnetilbud i Kragerø kommune som dekker brukernes behov. Ut fra en totalvurdering av situasjonen i Kragerø kommune vil det etter departementets foreløpige vurdering være grunnlag for å gi tillatelse til at midlene brukes til allmennyttige formål i samsvar med hfl. § 50, annet ledd, annet punktum. Med allmennyttige formål menes formål som kommer kommunens innbyggere eller befolkningen generelt til gode. Departementet tar ikke stilling til hvilke allmennyttige formål som skal tilgodeses. Dette skal skje i samsvar med kommunens prioriteringer.

IV HØRINGEN

Det er som nevnt lovfestet at det skal gjennomføres en høring av berørte organisasjoner og etater før det treffes et vedtak om fritak. Det fremgår av forarbeidene til loven at høringen skal gjennomføres særlig med tanke på hvilke vilkår som skal fastsettes.

Det bes om innspill til departementets foreløpige vurderinger når det gjelder spørsmålet om det er grunnlag for å innvilge fritak fra reglene om havnekapital etter hfl. § 50, herunder hvilke transport-, nærings- og miljømessige konsekvenser en eventuell innvilgelse av søknaden kan få.

Det bes videre om innspill til departementets foreløpige vurderinger når det gjelder fastsettelsen av vilkår i forbindelse med et eventuelt fritak/tillatelse til å bruke havnekapitalen til allmenntilgode formål.

* * *

Det kongelige Fiskeri- og kystdepartement

P.B.8118 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.
11/1259-2/BJORNH

Arkivkode
255 P00

Deres ref.
201000143- /AC

Dato
16.05.2011

SØKNAD OM Å BENYTTTE DELER AV HAVNEKAPITALEN TIL ANDRE FORMÅL ENN TIL HAVNEVIRKSOMHET

Det vises til Fiskeri- og kystdepartementets brev datert 2/5-2011.

Kragerø kommune uttrykker tilfredshet over at departementet her gjør kommunen oppmerksom på mulighetene til å søke fritak fra reglene om havnekapital, jf reglene i havne- og farvannsloven (hfl) § 50. En har i denne forbindelse også merket seg følgende uttalelse i departementets brev: "På bakgrunn av den kunnskap departementet har om Kragerø havn i dag, vurderer vi det som realistisk at Kragerø kommune vil kunne få innvilget fritak etter bestemmelsene i hfl. § 50."

Kragerø kommune ved ordføreren fremmer med dette søknad om fritak fra reglene om havnekapital, jf hfl § 50. Dette for å sikre kommunen muligheter til ønsket deltagelse i planlagt næringsutvikling på Tangen i Kragerø, jf Kragerø kommunestyrets vedtak datert 3/2-2011. I påvente av svar på søknaden, ønskes vår tidligere klage på departementets avslag av 22/12-2010 stilt i bero.

Med utgangspunkt i Ot.prp. nr. 75 (2007-2008) har departementet gjort den videre søknadsbehandlingen betinget av mer utfyllende informasjon om følgende forhold:

- 1.En vurdering av Kragerø havns betydning i forhold til behovet og konsekvenser for havnebrukerne og næringslivet utover egen kommune.
- 2.En nærmere redegjørelse for hvordan de aktuelle midler som inngår i havnekapitalen er tenkt disponert.
- 3.Sannsynlige nærings- og miljømessige konsekvenser av et fritak.
- 4.Eventuelle overordnede samfunnsmessige hensyn som bør tilgodeses ved et eventuelt fritak.

Nedenfor redegjøres det for Kragerø kommunes synspunkter på de spørsmål og problemstillinger som departementet ønsker en nærmere klargjøring av:

Vedrørende havnens betydning i forhold til behovet og konsekvenser for havnebrukerne og næringslivet utover egen kommune:

Kragerø havnevesen KF er et kommunalt foretak som eies av Kragerø kommune.

Havnevesenet er kommunens havnemyndighet og havnefaglige organ som skal ivareta de

administrative og forvaltningsmessige oppgaver Kragerø kommune er tillagt etter lov av 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann. Den nye havneloven trådte i kraft 1. januar 2010.

Havnevesenet har tilsynsmyndighet på alle brygger og kaier i kommunens havneområde, både offentlige og privateide samt ansvaret for at anløp av skip til de forskjellige havnene (4 stk.) i Kragerø foregår på en sikker og forskriftsmessig måte.

Kragerø havn har hatt 307 anløp av større fartøyer i 2010. Totalt, inkludert lokaltrafikk er tallet på anløp 667. Det ble eksportert 832310 m/t og importert 16156 m/t. Antall tonn eksportert gikk opp med 35081 m/t i forhold til 2009, mens importen gikk ned med 10659 m/t. Anløpsavgiften fra disse fartøyene går som inntekt til havnekapitalen og blir brukt til vedlikehold i farleden.

Trafikken til Kragerø havn har de siste tre år hatt et snitt på 348 anløp per år noe som gir et snitt på 999 410 m/t eksportert/importert per år i samme periode. Det eksporteres både til utlandet og til bedrifter innenlands. Det ovennevnte er i all vesentlighet aktiviteter fra og til de private havnene i Kragerø kommunes sjøområde. Kragerø kommunale kai har per i dag ingen kommersielle anløp utover enkelte tilfeldige. Det er imidlertid stor trafikk av lokal art, spesielt om sommeren og den brukes året rundt av entreprenører som har sitt virke i skjærgården. Lokale ferger er også brukere av kaia. Det er følgelig vår vurdering at den kommunale havnens betydning i forhold til behovet og konsekvenser for havnebrukerne og næringslivet utover egen kommune, er svært liten. Aktivitetene knyttet til de private havnene i Kragerø kommunes sjøområde vil ikke bli påvirket negativt av Havnesenets evt. engasjement i Tangen Næringshavn AS. Dypvannskaia som vil inngå i Tangen Næringshavn AS vil derimot representere et aktivum i Kragerø kommunes satsing innenfor reiselivsområdet. Konkret vil kaia gi muligheter til å ta imot større passasjerfartøyer m.v og således kunne bidra til et utviklingsløft.

Ad foreliggende planer for disponering av havnekapitalen:

Kragerø kommune og havnevesenet ønsker å benytte deler av den frie havnekapitalen til å tilrettelegge for ny næringsutvikling på det gamle verftsområdet på Tangen i Kragerø. Konkret ønskes inntil 20 millioner kroner benyttet som egenkapital i et nyopprettet næringssselskap kalt Tangen Næringshavn AS. Havnevesenets planlagte eierandel i næringssselskapet vil utgjøre inntil 49 %. Inntreden i Tangen Næringshavn AS forutsettes finansiert ved hjelp av nedenfornevnte oppgjør for bygningsmasse/tomtegrunn samt verdien av medbringende tomteareale. Kragerø Utvikling AS vil sitte på den resterende eierandelen. Det presiseres at planlagt bruk av Havnekapitalen er begrenset oppad til 20 millioner kroner. Kontantinnskuddet i næringssselskapet kan evt. komme til å bli redusert som følge av eventuelle andre private aktørers inntreden i næringssselskapet.

Foreliggende reguleringsplan for Kragerø havnefront legger bindende premisser for havnevesenets framtidige virksomhet. Vedtatt utbygging i området har medført at Kragerø Havnevesen KF har måttet avstå bygninger og eiendommer mot økonomisk kompensasjon stor kroner 17 345 000. Den bygningsmasse og tomtegrunn som nå avstås har tidligere sikret havnekassen årlige leieinntekter, benyttet i driften, i størrelsesorden 1 million kroner. Ønsket inntreden i Tangen Næringshavn AS representerer følgelig en nødvendig reorganisering av Havnevesenets virksomhet med sikte på å generere framtidige inntekter til erstatning for de som bortfaller. Lykkes ikke Havnevesenet i å tilrettelegge for slik økt

inntektsnivået, vil allerede etablert drift måtte nedskaleres i vesentlig grad på litt sikt.

Kragerø kommune/Havnevesenet legger til grunn at planlagt bruk av deler av den frie havnekapitalen, inntil 20 millioner kroner, ikke representerer høyrisikoinvesteringer. Synspunktet underbygges ved følgende omforente forutsetninger for avtalen med Kragerø Utvikling AS:

- Investeringer i regi av Tangen Næringshavn AS vil ikke finne sted uten at det er inngått bindende avtaler med aktuelle leietakere til de planlagte næringsarealene. Det er videre en uttalt forutsetning for evt. investeringsbeslutninger at leietakerne kan framlegge bankgaranti for deres økonomiske forpliktelser i henhold til leieavtalen.
- Det forhold at Kragerø Utvikling AS vil ha aksjemajoriteten, og styrelederen, i Tangen Næringshavn AS bidrar ikke til å øke risikoen til et uakseptabelt nivå verken for kommunen eller for havnevesenet. Avtalepartene, Kragerø Utvikling AS og Kragerø Havnevesen KF, vil i denne sammenheng inngå avtale om at det ikke kan fattes beslutninger i Tangen Næringshavn AS, verken i styret eller på generalforsamlingen, om disponeringer av selskapets egenkapital uten at det er et kvalifisert flertall (2/3) for beslutningen. I realiteten innebærer dette en utvidet mulighet for "Havnestyrets representanter" i styret for Tangen Næringshavn AS til å ivareta investert havnekapital. En slik avtale vil imidlertid være avhengig av departementets godkjenning av foreliggende søknad fra Kragerø kommune.

Ad Nærings- og miljømessige konsekvenser av et fritak i medhold av hfl § 50:
Næringslivet i Kragerø har det siste tiåret vært gjenstand for omfattende strukturelle endringer. Antall industriarbeidsplasser er betydelig redusert. Nedleggningen av verfts virksomheten ved Tangen Verft AS representerte i så måte et betydelig slag for lokalsamfunnet. Ved avviklingen av bedriften den 31/12-2003 fikk 212 Tangenansatte sin oppsigelse. Året før bestod arbeidsstokken ved verftet av hele 260 personer. Beslutningen om å legge ned verftet brakte lokalsamfunnet inn i en lang vanskelig periode preget av høy arbeidsledighet.

Kragerø kommune er inneforstått med at det med jevne mellomrom er behov for omstillinger i næringslivet. Vi kan imidlertid ikke akseptere at omstilling skal være ensbetydende med varig reduksjon av antall arbeidsplasser. Som et ledd i kommunens målrettede arbeid med å oppnå ny vekst og utvikling, ønsker vi å tilrettelegge for et variert næringsliv på bedriftsområdet som ble lagt brakk ved verftsnedleggningen i 2003.

Slik Kragerø kommune ser det, egner det tidligere verftsområdet på Tangen i Kragerø seg godt til nye sjørelaterte næringsvirksomheter. Det nevnes her at Kragerø Utvikling AS allerede har brukt betydelige midler til å rydde vekk tidligere bygg og installasjoner med sikte på å tilrettelegge for annen virksomhet. Kommunens uttalte mål om å tilrettelegge for ny sjørelatert næring er nedfelt i gjeldende kommuneplan og i vedtatt reguleringsplan for det aktuelle området. Det tidligere verftsområdet er i nevnte planer vist som næringsarealer.

Vi er velkjent med at det er knyttet betydelige miljøutfordringer knyttet til en rekke nedlagte verft langs kysten. Knyttet til det aktuelle området på Tangen i Kragerø kan vi opplyse følgende:

Tomteområdet er gjennom en omfattende konsekvensutredningsprosess blitt miljøundersøkt for mulige forurensninger både i sjøen og på land. Dette arbeidet er gjennomført i tett dialog med Fylkesmannen i Telemark. Eventuelle økonomiske konsekvenser av nevnte gjennomførte undersøkelser er Kragerø Utviklings ansvar. Kragerø Utvikling har også sikret dette forholdet i sin kjøpekontrakt med Aker Yards. I kjøpekontrakten mellom Aker Yards (AY) og Kragerø Utvikling (KU), datert 11/5-2006, er følgende medtatt:

“Eventuell forurensning i byggegrunn eller havbunn i tilknytning til eiendommen er selgers risiko. Merkostnader som kjøper påføres som følge av krav fra offentlig myndighet dekkes av selgeren. Selgers ansvar etter dette punkt opphører 2 år etter dato for stadfestelse av reguleringsplan som nå er under utarbeidelse for eiendommen”.

Reguleringsplanen for området ble vedtatt i Kragerø kommunestyre i juni 2009. Kragerø Utvikling AS har tatt opp forholdet med selgeren av Tangenområdet. Ansvar er erkjent av STXOSV, som er ny eier av Aker Yards i Brevik, og som også gjennomfører miljøarbeidet på tomten. Det presiseres at STXOSV har erkjent ansvar på miljøområdet uten tidsbegrensninger som nevnt i referert kjøpsavtale. Eventuelle miljømessige konsekvenser av forurensning er dermed på varig basis ivaretatt fra selgers side.

Overordnede samfunnsmessige hensyn som bør tilgodeses ved et eventuelt fritak:
I likhet med mange andre kommuner, har Kragerø betydelige utfordringer når det gjelder befolkningsutviklingen. Over tid har situasjonen vært preget av tilnærmet stagnasjon. Så lenge befolkningsutviklingen på landsplan er vesentlig høyere enn i Kragerø, får dette negative konsekvenser for kommuneøkonomien i form av reduserte statlige overføringer.

Fraværet av et tilstrekkelig antall arbeidsplasser, kombinert med reduserte statlige overføringer, bidrar til å gjøre det vanskelig for kommunen å sikre innbyggerne ønsket omfang og kvalitet på kommunale tjenester. Nøkkelen til en positiv befolkningsutvikling og en sunn kommuneøkonomi ligger i å skape grunnlag for økt næringsvirksomhet i kommunen.

Evt. fritak fra reglene om havnekapital vil bidra til at midlene blir en del av kommunens øvrige økonomi. Kragerø kommune er inneforstått med, og aksepterer, at departementet kan legge bindinger på kommunens handlefrihet når det gjelder disposisjoner over midlene fra havnekapitalen. En forutsetter imidlertid at slike evt. bindinger ikke vil være av en karakter som forhindrer ønsket engasjement i Tangen Næringshavn AS.

Oppsummert vil Kragerø kommune hevde at ønsket inntreden i Tangen Næringshavn AS vil kunne bidra til at to viktige målsettinger av betydning for lokalsamfunnet nås samtidig:

- I. Muligheter for ny inntektsgivende virksomhet til Kragerø Havnevesen KF, til erstatning for den virksomheten som er bortfalt som følge av vedtatt reguleringsplan for Kragerø Havnefront m.v.

